

A. ZAMFIR

„O femeie cu bani”

500 de spectacole la Teatrul Național

Americanii, amatori de statistici, ar putea transforma cele 500 de spectacole în ore, minute, secunde, ar putea socoti câți pași a făcut în scenă fiecare actor, cite replici s-au rostii, cite aplauze s-au declanșat.

Noi ne vom limita doar la cîteva date concludente: 500 de spectacole, 300 000 de spectatori, peste 2 000 000 de lei încasări, în afara spectacolelor de la sediu au mai avut loc 29 de reprezentații în sala Palatului și 30 în grădini de vară.

Spectaculos bilanț! Mai ales că această piesă, în alte țări, a căzut tot... spectaculos. Seris în 1935, textul a eșuat pe Broadway cu Katherine Hepburn, la Roma cu Sophia Loren și la... București, unde în ciuda faptului că avea interpreți pe George Vraca, Ma-

ximilian și Lenny Caler nu s-a jucat decît de două ori. Atunci?

Milionara sau, cum a fost rebotezată la noi, O femeie cu bani, nu face parte din capodoperele lui Shaw. Istoricii literari, biografil o citează sau o inventariază. Bompiani o numește: „un comentariu foarte shawesc sugerat de întîmplări contemporane!” Și atît... Care este, astăzi, misterul acestui uriaș succes de public? Publicul solicită neîncetat bilete, turneele în provincie sînt triumfale (la Ploiești, spectacolul s-a jucat mai de multe ori decît piesele teatrului... local) etc. etc. Piesa a intrat în istoria anecdoticii, i s-au făcut epigrame.

Primită cu răceală de majoritatea criticilor la premieră, socotită a fi o „oarecare” reprezentație, așteptările au fost repede dezmințite de marile public.

Carmen Stănescu :

Nu a fost o surpriză . . .

— Pentru mine, nu a fost o surpriză, succesul uriaș și de lungă durată al Femeii cu bani.

În acest spectacol întâlnești tot ce îți poți dori ca spectator, când te duci la teatru ; un text amuzant, actori „unul și unul” cu mare priză la public, fiecare excelent în partitura lui.

Încă din timpul repetițiilor susținute de preferatul meu regizor Mihai Berechet, ne-am încărcat cu o cantitate enormă de energie, parcă presimțind pornirea la un drum lung și foarte greu. Cît e de greu cred că e lesne de înțeles... Să întreții un spectacol proaspăt, exploziv, electrizant, jucindu-l pe vreme rea, pe vreme bună, mereu de câștigat alt public și alt public... Este o mare bătălie dată de fiecare dată cu mare succes.

Publicul nostru, pe care cu atîtă aviditate îl dorim în sălile de teatru, pînă la urmă este „capturat”, „înving” și totuși fericit...

Am jucat spectacolul acesta pe toate scenele țării și nu o dată, ci reinventați de nenumărate ori, iar succesul a fost din ce în ce mai mare. Plină de emoție am întâlnit spectatoarele, venind la mine în cabină cu fetițele și băieții lor, amintindu-mi că prima oară cînd au văzut Femeia cu bani, erau eleve

de școală. Poate vor veni data viitoare cu nepoții !

Marele meu regret este că un asemenea succes nu s-a gîndit nimeni să-l prezinte și străinătății. În concluzie, vreau să mai amintesc un lucru : piesa a fost înscrisă în repertoriu pentru a mi se oferi un rol. Știam că Milionara lui Bernard Shaw căzuse cu „brio” pe toate scenele lumii. Și ca în fabulă — o învățătură — ar trebui să se însceneze piese pentru actori și nu invers... Atunci succesul va fi asigurat ! Și Femeia cu bani nu este singurul caz !

Didona Popescu :

Succesul s-a conturat în foaierul de repetiții

— Vă surprinde succesul acestei piese după „șapte ani grași” ?

— Nu, pentru că el se contura încă din foaier ! Am început să lucrăm de la repetiții dinamice, cu plăcere, cu încredere în viitorul spectacol. Această prielnică atmosferă creatoare a fost apoi urcată și pe scenă. Munca mergea ca un „ceasornic”.

— Ați avut încredere în soarta spectacolului ?

— Da ! Nu a fost nevoie să ne facem iluzii. Este drept că textul inițial, cu tot respectul datorat lui Shaw, s-a „ajustat”, s-a „mulat”, pe coordonatele spectacolului. Contribuția lui

„Un rendez-vous fericit”

Mihai Berechet a fost în acest sens foarte mare. A tăiat pasaje inutile (pe parcurs ; apoi un întreg tablou parazitar acțiunii), lăsând ceea ce mergea direct pe firul acțiunii.

— Și contactul cu publicul ?

— A fost hotărâtor ! Publicul intervine mult, nu numai solicitând, ci și corijind, cerind adaosuri sau amputări. Influențează mai ales actorii de comedie pe care îi solicită să facă mai mult... Succesul este totuși, în general, greu de pronosticat. Gusty mărturisea la sfârșitul carierei sale că nici după premiera unui spectacol de-al său nu știa dacă acesta va fi un succes sau nu, declarându-se în imposibilitate de a cunoaște psihologia publicului. Într-adevăr nici după 30 de spectacole nu am știut nici noi dacă va fi un mare succes și nici chiar după 100... Apoi, spectacolul s-a jucat mult. Cu săli pline la cele mai imposibile ore, și mai „nefaste“ zile, în matinee de luni, joi, vineri... Și a adus milioane... montarea costînd de sute de ori mai puțin ! Am jucat și în spectacole care s-au prezentat doar de 5, 8, 10 ori, dar am avut noroc să fiu în altele „sutiste“ : Jocul adevărului (dispărut prea repede de pe afișe), Castiliana, Tezaurul lui Justinian... Un asemenea succes ne dă de gândit. Neavînd un „Institut Gallup“ al gustului spectatorilor, rămîne să ne întrebăm de ce, de pildă, la noi, au căzut multe spectacole Shakespeare... Din cauza „inovațiilor“ și a mimetismului modernist ?

Femeia cu bani e rezultatul muncii unei echipe omogene, a înlăturii fericite între bucuria de a juca a actorilor cu bucuria de a privi și a asculta a spectatorilor... și acestea dublate de grija permanentă de a fi mereu aceeași, cu aceleași emoții, în toate spectacolele !

— Pe viitor priviți tot spre comedie ?

— Da, gîndindu-mă însă la Anna Christie a lui O'Neill !

Damian Crișmaru

— Poate pe unii cu alte preocupări de-părtate de teatru ar putea să nu-i impresioneze acest „de 500 ori, succes“. Pe noi însă, care a trebuit să ne îmbrăcăm de 500 de ori, să ne machiem de 500 de ori, să intrăm în scenă de 500 de ori, să fim îngrijorați și preocupați de a face succes în fiecare din aceste 500 de spectacole, de a ne întreba unii pe alții, cu emoție, de 500 de ori „cum e publicul ?“, „cum se joacă ?“ și de a lăsa cortina să închidă spectacolul cu succes, tot de 500 de ori, este o dovadă, fără nici un fel de echivoc, că actorii și-au făcut datoria cu succes de 500 de ori, în fața a peste 300 000 de spectatori.

Mai ales că și miine, la spectacolul Femeia cu bani, nu se mai găsesc bilete.

Dem. Rădulescu

— Eram toți tineri, toți la începutul carierei, doream cu toții să ne afirmăm, de la regizor pînă la subsemnatul, căruia porecla nu îi devenise încă renume. Am elaborat temeinic substanța comică a spectacolului și cred că publicul sesizează plăcerea muncii noastre artistice.

Și în afară de asta, mărturisesc fără falsă modestie că eu cred că am avut o idee bună, oferind personajului meu tarele unui bibliot — efect gros, dar sigur !

Matei Gheorghiu

— Acum un număr de ani, suficient să-i permită unui tânăr actor să acorde un prim interviu retrospectiv privind „carierea“ sa, un grup de actori, tineri și ei pe atunci, se străduiau în repetiții, cu rîvnă, ambiții, speranță și temeritate, să reușească să deseneze un zîmbet pe chipurile spectatorilor — pe care îi doreau numeroși — cu acea piesă a lui Shaw, căreia publicul european îi refuzase perseverență și permanent adeziunea.

Astăzi, cînd zîmbetul devenit hohot de ris, a ajuns la a 500-a ediție, ne revine dreptul la zîmbetul de satisfacție al victoriei. Pentru că un succes distins cu sufragiul universal, opus respectabilului întrutotul succes „de stimă“, conferă interpreților respirația largă, dacă vreți, orgolioasă, a victoriei, în locul sentimentului morții eroice.

Ne întîlnim astăzi, la cabine, cu ceva mai puține probleme de compoziție în machiaj, dar cu emoție, multă emoție, în jurul abstracției noastre proprietăți, la care, cu toții, am muncit cu perseverența unei familii harnice, plătind-o temeinic în 500 de rate serale.

Mihai Fotino :

Un rendez-vous fericit...

...între o distribuție bine aleasă și regizor. Mihai Berechet a adus piesa în lumina mentalității și psihologiei epocii de după cel de al doilea război mondial (la Shaw, evident timpul acțiunii e după primul război)... Carmen Stănescu a fost într-o „formă“ de zile mari și restul distribuției a fost la aceiași nivel... Deși au trecut atîția ani de la premieră (iar fericitul traducător nu a cătădixit nici măcar să ne viziteze cabinele — nu sînt sigur nici dacă a văzut spectacolul), lumea vine la acest spectacol, iertați-mi expresia, „ca la popă tuns“ — se ride în sală și unde trebuie și unde nu... Publicul — fenomen — cumpără biletul și așteaptă să înceapă să ridă... Rolul meu nu e greu, dar trebuie să stau în scenă să tac o oră

și să mă mir... De 500 de ori câte o oră m-am tot mirat !... De fapt se miră și străinii care venind la București află că piesa are succes, de pildă, doamna Rosamonde Gilder, președinta I.T.I.-ului...

Intimplări... La Buzău, în turneu, Carmen Stănescu, în focul jocului scenic, i-a fracturat brațul lui Matei Gheorghiu. Am jucat actul III, preluându-i noi, ceilalți, replicile. Și nu s-a observat.

Eu? La premieră mă grimam pentru că nu aveam încă vîrsta personajului. Cîrînd o voi face din nou. Pentru a mă întineri...

N. Ralea, director adjunct:

Nu știu!

— Cum explic succesul Femeii cu bani? Nu știu exact. Poate pentru că are un afiș „tare”, poate datorită faptului că interpretii au știut să stoarcă maximum din efectele comice. Dar nu pot să nu amintesc, că acum Teatrul Național mai are succese mari de public — și cel mai prominent e Virginia Woolf — spectacol care programat la orice oră din zi și din noapte ar face săli pline. Urmează: Fanny, Lear, Travesti...

Radu Beligan:

„Carnetul lui Molière“

— Cred că în acest spectacol, Carmen Stănescu a izbutit o creație deosebită. Cu toate că linia spectacolului a suferit fluctuații, succesul rămîne constant. De ce? Jovet în însemnările sale pomenea de carnetul lui Molière în care acesta își însemna rețetele, de fapt „estetica teatrală“ într-un anume sens. Ce face oare ca aceiași număr de spectatori să se întâlnească la același spectacol. De pildă 300, 800 sau 50. Nu vin într-o seară 50 și în alta 800, ci mereu același număr... Cred că s-a făcut încă puțin pe linia sondajului opiniei publice, a spectatorilor.

Mihai Berechet:

Principalul . . . vinovat!

— Poate nu am mai puțin de spus decît interpretii mei. Am căutat să compun un spectacol elegant, armonios, gîndit cu plăcere și credință. De la repetițiile de scenă, parcursul a fost străbătut cu pași siguri, cu convingerea că sintem pe drumul bun.

Echipa: Carmen Stănescu, Didona Popescu, Dem. Rădulescu, Mihai Fotino, toți ceilalți au servit spectacolul, iar acesta i-a servit pe ei. Știți „istoria piesei“, destinul ei. De

„Contactul cu publicul a fost hotărîtor“

aceea mă bucur să vă pot înfățișa o scriitoare venită pe adresa teatrului de la un american, — un simplu turist care a asistat întîmplător la spectacol.

Colectivului de actori care au realizat „O femeie cu bani“ și regizorului Mihai Berechet

Teatrul Național „I. L. Caragiale“ — București

„Un cuvînt despre O femeie cu bani. N-am înțeles nici un cuvînt din spectacol (cu excepția vorbeii „plutocrat“ și cîteva referințe la America). Totuși n-am fost niciodată mai încîntat de vreo montare ca de aceasta a d-voastră. O montare fără cusur? N-aș putea spune asta. Dar colectivul de actori talentați a lucrat atît de bine cu d-voastră încît a cita numele unui sau altui interpret principal ar însemna să nedreptățesc ansamblul. Permiteți-mi deci, să exprim pur și simplu mulțumirile mele pentru captivanta după-amiază care m-a amuzat atît de mult. Cu cele mai bune urări pentru viitoare succese, rămîn pur și simplu, un turist american care vă admiră... Robert Jorge“.